

‘Ανέβαινε τὶς σκάλες, ὅπως τὸ μεσημέρι, ὅταν πεινᾶς κι’ ἔχεις δίκηρο...’ Απ’ τὴν υλειστὴν πόρτα τῆς κουζίνας διακρινόταν φῶς καὶ δυμάλιες, πατήματα. Μπήκε στὸ δωμάτιό του κι’ ἀρχισε νὰ γδύνεται κυπτοῦσε καὶ κάθε λίγο ἀπ’ τὴν χαραμάδα τῆς πόρτας του πρὸς τὴν κουζίνα.

Δὲν ἀκούγοταν τίποτε. Οὔτε πατήματα. ‘Ενα αὐτοκίνητο πέρασε κι’ ἔδωσε κίνηση στὴν ἀδράνεια.

Γιὰ μιὰ στιγμή, σιγά, σιγά, ἡ πόρτα τῆς κουζίνας ἄνοιξε κι’ ἔμεινε ἔτσι γυρτή. Μὲ ἔνα παρατεταμένο τρίζιτο... ‘Εσκυψε ἀπ’ τὴν χαραμάδα καὶ κύτταξε. ‘Ηταν ἡ Πίσσα, ἡ γάτα τους, ποὺ κουλουριάζόταν νωχελικά. Μιὰ χοντρὴ ἀράδα φωτὸς περεχύθηκε στὰ πλακάκια τοῦ χαγιατιοῦ.

‘Υστερα, ξαπλώθηκε στὸ κρεβάτι καὶ μὲ μιὰ μυστικοπάθεια. Περίμενε. Περίμενε, πολὺ περίμενε κι’ ἀνυπομονοῦσε.

‘Ανυπομονοῦσε νάρθει ὁ ἀδελφός του, ἡ μητέρα του, ἡ Θάλεια καὶ ἡ Διαμάντω ἀπὸ πίσω, δειλὰ-δειλά, νὰ βλέπει μὲ τὸ χέρι στὸ στόμα...’ Ήθελε νὰ τοῦ φωνάξουν· νὰ παραφερθοῦν... ‘Ανυπομονοῦσε πολύ. Νάρχονταν,..

Καὶ μιὰ συγκίνηση ἔτσι, σὰ νανούρισμα μικροῦ παιδιοῦ, ποὺ τὸ κουνοῦσαν στὸ λίκνο του...

Μιὰ συγκίνηση, ποὺ τοῦ θύμιζε τὰ μικρά του χρόνια. Κάτι χάδια, κάτι νανούρισματα, κάτι, λεπτὰ-λεπτὰ φορέματα καὶ ποὺ τὸν πέραναν ἀπ’ τὸ χέρι, δόλο καμάρι, γιὰ τὸν περίπατο· μὲ μακριὲς κατάσγουρες, ξανθὲς μπούκλες...

ΤΑΣΣΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΚΛΟΥΒΙ

‘Η Ἑλλη Φύσαρη ἤτανε ἔνα κορίτσι ἥ ἔνα γεροντοκόριτσο—ὅπως νομίζετε—πολὺ αὐστηρά, δηλαδὴ παλαιϊκὰ ἀναθρεμένο. ‘Ηταν τριάντα ἔτῶν, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀκρίβεια θὰ προσθέσω ὅτι γιὰ νὰ κλείσει τὰ τριάντα ἥθελε τέσσερος μῆνες ἀκόμη. ‘Η ζωὴ της δῆλη πέρασε στὴν ἐπαρχία καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὁ πατέρας της, ἥ διότι δὲν ἥθελε ἥ διότι δὲν μποροῦσε ἔμενε πάντα ἐπαρχιακὸς εἰσαγγελεύς, ἐκτὸς σπανίων ἔξαιρέσεων ποὺ διορίστηκε στὴν Ἀθήνα.

Μητέρα δὲν εἶχε ἥ ‘Ἑλλη, ἤτανε πεθαμένη σχεδὸν ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἐγεννήθηκε αὐτή, ἀλλ’ οὔτε καὶ συγγενεῖς στενοὺς εἶχε. ‘Ολη της ἥ οἰκογένεια ἤτανε ὁ πατέρας

της, μιὰ γρηὰ ὑπηρέτρια ποὺ εἶχαν ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἡ "Ἐλλη ἥτανε μικρὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια.

"Οταν ὁ πατέρας τῆς συμπλήρωσε τὰ ἔτη τῆς συντάξεώς του ἐμάζεψε τὶς οἰκονομίες του, τὴ γρηὰ ὑπηρέτριά του καὶ τὴν κόρη του καὶ ἤρθε στὴν Ἀθήνα. Ἀγόρασε ἔνα σπιτάκι στὸ τέρμα ἐνὸς κεντρικοῦ συνοικιακοῦ δρόμου καὶ τὰ χρέα της καμμιὰ σαρανταριὰ χιλιάδες τάβαλε στὴ τράπεζα.

"Ἡ σύνταξίς του ἥτανε ἀρκετὴ γιὰ νὰ ζοῦνε καλά, δυστυχῶς δὲν ἥτανε γραφτὸ νὰ χαρῇ πολὺ καιρὸν τὴν πρωτεύουσα ὁ γέρο-εἰσαγγελεὺς καὶ ὕστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια τὴν ἀποχαιρέτησε γιὰ πάντα. Πᾶντα τώρα ἔντεκα μῆνες ποὺ πέθανε, καὶ ἡ "Ἐλλη ἔκτὸς ἀπὸ τὴ χρηὰ Πολυξένη τὴν ὑπηρέτρια δὲν ἔχει καμμιὰ ἄλλη συντροφιά.

"Ήταν ὥραία ἡ "Ἐλλη; Ἡ κακομοίρα θάταν ἀρκετὰ ὥραία ἀν δὲν ἥταν βλογιοκομένη· μάλιστα μιὰ βλογιὰ πούχε στὸ κούτελο ἀνάμεσα στὰ δυό της φρύδια, ἥταν τόσο μεγάλη καὶ βαθούλη, ποὺ ἀν μποροῦσε κανεὶς νὰ τὴν γεμίσει νερό, ἥτανε πολὺ εὔκολο πρᾶγμα νὰ πνιγῇ ἔνα μεριμνηκάκι ἐκεὶ μέσα. "Ομως τὸ κορμί της, ἔκτὸς ποὺ δὲν εἶχε πειραχθῆ ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια ἥτανε ὥραιότατο καὶ πλουσιότατο ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, καὶ πρὸ πάντων πραγματικὰ παρθένο.

Στὸ διάβασμα. Ἐκεῖ τὸ εἶχε φέρει ἡ "Ἐλλη, ἵδιως ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ πέθανε ὁ πατέρας της, ἄλλο δὲν ἔκανε παρὰ νὰ διαβάζει δικούς μας καὶ ξένους συγγραφεῖς. Ἀργὰ καὶ ποὺ πεταγώτανε ὡς τὴ Κηφισσιὰ στὴ θειά της — μιὰ μακρυνὴ θειά, δεύτερη ξαδέρφη τῆς μάνας της — ποὺ εἶχε κι' αὐτὴ δυὸ κόρες καὶ περνοῦσε λίγες ὥρες μαζύ τους. Ἄλλὰ ἡ καρδιά της δὲ ζεστενότανε καθόλου μὲ τοὺς μοναδικοὺς αὐτοὺς συγγενεῖς, γιατὶ δοῦ μυρίζανε αὐτὸν νεοπλούτισμὸ καὶ ξιτασιὰ ἄλλο τόσο μύριζε αὐτὴ ἐπαρχία. Ὡς τόσο ὅμως δὲν παρέλειπε ἀπὸ τὸ νὰ πηγαίνει, διότι ἀν μὲ τὰ κορίτσια δὲν εὐκολινότανε νὰ κάνει παρέα, μὲ τὴ θειά της ὅμως περνοῦσε ἀξιόλογα τὴν ὥρα της. Πάντα ἡ θειά της εἶχε ἐπισκέψεις γειτονικὲς ἀπὸ μισόκοπες φιλενάδες καὶ πάντα ὁ κύκλος αὐτὸς δργίαζε μὲ τὸ κουτσομπολιό. Αὐτὸ τὴν διεσκέδαζε ἀρκετὰ τὴν "Ἐλλη.

Ζεστὸ καλοκαιριάτικο βράδυ, ἡ ὥρα περασμένες δέκα. "Ἡ μπαλκονόπορτα καὶ τὸ παράθυρο τέντα, στὴ μέση τοῦ δωματίου ἔνα κομψὸ τραπέζακι ἀπὸ μαόνι, ἐπάνω στὸ τραπέζακι μιὰ λάμπα ἀναμμένη μὲ πολὺ φῶς κι' ἔνα βιβλίο μ' ἀνοιχτὲς σελίδες. Γύρω στὸ δωμάτιο τὰ ἀπαραίτητα

ἐπιπλάκια γιὰ μιὰ κρεββατοκάμαρη κόρης ὅλα ἀπὸ ἀκριβὸ
ἔνδο. Τὸ κρεββατάκι τῆς φροντισμένο μὲ πολὺ ἐπιμέλεια
καὶ καλαισθήσία.

Γύρω στὴ λάμπα κοντὰ στὸ ἀμπαζούρ διάφορα φτε-
ωτὰ ζωάκια χορεύουν μὲ χαρὰ τὸ χορὸ τοῦ θανάτου.
Πάνω στὶς ἀνοιχτὲς σελίδες τοῦ βιβλίου δυὸ μάτια — τὰ
ματιά τῆς "Ελλῆς — περπατῶντας βιαστικὰ ρουφώντας λέξι
πρὸς λέξι τὸ περιεχόμενο του.

"Ἐνα μερμῆγκι φτερωτὸ πέφτει ἀπάνω στὸ ἀνοιχτὸ
βιβλίο, στριφογυρίζει λίγο σὰν σβοῦνδα ἀνάποδη μὲ τὸ κε-
φάλι πρὸς τὰ κάτω, ὑστερα βρίσκει τὴ φυσική του θέσι,
δοκιμάζει τὰ φτερά του καὶ ἔναντετάει πρὸς τὸ φῶς τῆς
λάμπας. Καὶ πάλι πέφτει μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ πάλι μὲ τὸν
ἴδιο τρόπο ἔναντετάει καὶ ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἴδιο πρᾶγμα
ὅλο ἔνα χωρὶς νὰ κατορθώνει νὰ καῆ.

"Υστερα τοῦ κάπνισε νὰ μὴ πετᾶξῃ ἄλλο παρὰ νὰ
μείνῃ ἐπάνω στὸ βιβλίο καὶ νὰ σουλατσαίρνει μὲ μιὰ ἀδι-
αφορία ἀπεργίγραφη λὲς καὶ βρισκότανε στὰ χωράφια τοῦ
πατέρα του, ἀλλὰ γιατὶ ὅχι; Μονάχα τὸ βιβλίο, τὸν κόσμο
ὅλοληρο δοῖζει ἔνα μερμῆγκι. Μόνον δ ἀνθρωπος, αὐτὸ
τὸ δόλιο ἀριστούργημα τοῦ πλάστου γιὰ νὰ κουνήσει τὸ
βλέφαρό του πρέπει νὰ πάρει ἄδεια ἀπὸ θεοὺς καὶ ἀν-
θρώπους.

"Α! νὰ ἔλεγα λοιπὸν γιὰ τὸ μερμῆγκι ὅτι ἔκανε ἔνα
ἐκνευριστικότατο ζίκ-ζάκ ἀκριβῶς κάθετα στὶς σειρὲς τοῦ
βιβλίου μὲ μιὰ ἀναίδεια ἀξιοθαύμαστη.

"Η "Ελλη χωρὶς νὰ διακόψῃ τὸ διάβασμα τὸδιωξε
μ" ἔνα ἐλαφρὸ κούνημα τοῦ χεριοῦ της, ἀλλ' αὐτὸ ἔναντι
ρισε πάλι καὶ ἔξαπολούθησε τὸ γλέντι του. Πολλὲς φορὲς
τὸδιωξε ἥ "Ελλη ἀλλὰ τοῦ κάκου, αὐτὸ μὲ κανένα τρόπο
δὲν ἔννοοῦσε νὰ διακόψῃ τὴ διασκέδασί του καὶ κατήντησε
νὰ μὴ μπορεῖ ἥ "Ελλη νὰ συνεχίσει τὸ διάβασμά της. —
"Α, μὰ εἶναι ἀνυπόφορο εἶπε καὶ σήκωσε τὸ χέρι της νὰ
τὸ σκοτώσῃ, ἀλλὰ συγχρόνως σκέφτηκε: Δὲν εἶναι κοῖμα;
Γιατὶ νὰ τὸ σκοτώσω; Μπᾶ, εἶπε πάλι ἔνα μερμῆγκακι
τόσο δά, χαρᾶς το, μήπως ὑπάρχει καὶ τίποτα πιὸ ἀσή-
μαντο ἀπ' αὐτό; Τί εἶναι ἔνα μερμῆγκακι; ἔνα τίποτα.
"Ἐνα τίποτα, ὡραῖα. Τότε φτιάσε μου λοιπὸν ἔνα μερμῆ-
γκακι, ὡ, μεγάλο ἐσὺ ἀνθρώπινο μυαλό, φτιάσε μου λοι-
πὸν ἔνα τίποτα. "Οχι, δὲν μπορεῖς; Σὲ δυσκολεύουνε ἵσως
τὰ φτερά. Καλὰ δὲν πειράζει, ἀς εἶναι χωρὶς φτερά.
Μπᾶ! οὔτε καὶ χωρὶς φτερὰ δὲν μπορεῖς; Παραέξενο
καὶ δμως ἔχεις κάνει ἀνακαλύψεις καὶ ἔφευρέσεις ποὺ

καταπλήσουν· αὐτὸς γιατὶ δὲν τὸ μπορεῖς; "Ω συμφορά σου δὲν είσαι ἄξιος νὰ ξέρεις οὔτε τὸ γιατί; Τούλαχιστον νᾶξερες αὐτό!... "Ας μὴ κρυβόμαστε πίσω ἀπὸ τὸ δάχτυλό μας, εἶναι φανερὸ πῶς ὅλοκληρο τὸ ἀνθρωπινὸ πνεῦμα — ὅχι μονάχα τὸ τωρινὸ — ἀλλὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ φανερώθηκε ἵσαμε τὸν καιρὸ ποὺ θὰ... γιατὶ ὅχι; Ναὶ ἵσαμε τὸν καιρὸ ποὺ θὰ ἐκλείψει· ἀν συγκεντρωνότανε μέσα σ' ἔνα τεράστιο ἐγκέφαλο πάλι θὰ ἦταν ἀνήμπορο νὰ φτιάσῃ αὐτὸ τὸ ἀσήμαντο πραγματάκι. Νὰ λοιπὸν ποὺ ἔνα τίποτα γίνεται ἔνα τεράστιο καὶ ἔνα τεράστιο γίνεται ἔνα τίποτα. Καὶ τώρα συμπέρασμα: δὲν πρέπει νὰ καταστρέψουμε ὅτι δὲν εἴμεθα ἄξιοι νὰ φτιάσουμε. Μεγαλειῶδες πράγματι, σοφότατο συμπέρασμα. "Ω δυστυχισμένο ἀνθρώπινο μυαλό, τί κούφιο ποὺ εἴσαι! Τί ὑλιγγιωδῶς ἀστεῖο ποὺ φανερώνεσαι σᾶν καταπιάνεσαι μὲ τέτοια ζητήματα. Καὶ χωρὶς νὰ χασομερῆμε ἀς κάνουμε μιὰ πολὺ ἀπλὴ ἐρώτησι. Τὴν λέμε ἀπλὴ γιατὶ ὑπάρχουν πράγματι τρομερὲς ἐρωτήσεις. Θ' ἀφινες τὸ μυαλό σου νὰ κατασκευάσῃ ὅλες αὐτὲς τῆς χαριτωμένες ἀνοησίες ἀν τὸ μερμῆγκι ποὺ πήγαινε πέρα-δῶθε μέσα στὸ βιβλίο δὲν ἦταν μερμῆγκι, ἀλλὰ ἔνα κουνοῦπι ἀπ' αὐτὰ ποὺ φυτεύουν τὸ μικρόβιο τῆς ἐλονοσίας;

— "Οχι βέβαια θὰ τὸ σκότωνα ἀμέσως τὸ κουνοῦπι, ἀλλὰ στὴν περίπτωσι αὐτὴ θὰ ἐνεργοῦσε τὸ ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηροήσεως. Καὶ ἀφοῦ τὸ ἔνστικτον ἐνεργεῖ τόσον σοφὰ καὶ τόσον γρήγορα γιατὶ νὰ μὴν τὸ ἀφίνονμε νὰ κανονίζει κάθε μας πρᾶξι καὶ κάθε μας ἐπιθυμία ἀλλὰ ἐπιτρέπουμε στὴ σκέψη νὰ χώνη τὴ μύτη της καὶ νὰ τὰ κάνη θάλασσα; "Ετσι ἀν ὅχι ἄλλο, τούλαχιστον θὰ γλυτώνουμε ἀπὸ τὴν εὐθύνη. "Η εὐθύνη τῶν πράξεων μας θὰ βαρύνη τὸ ἔνστικτον ἢ καλύτερα, ἐκεῖνον ποὺ ἔδωσε τὸ ἔνστικτον.

— Καὶ μήπως ἐκεῖνος ποὺ ἔδωσε τὸ ἔνστικτο καὶ κείνος ποὺ ἔδωσε τὴ σκέψη, τὸ λογικό, δὲν εἶναι ὁ Ἰδιος;

— "Ε, τότε χαιρετισμοὺς στὸ πλάτανο καὶ σὲ παρακαλῶ κύριε ἔαυτέ μου μὴν ἐπιμένης νὰ ξεφυτρώνεις ἐκεὶ πού δὲν σὲ σπείρανε. Κατάλαβε ἐπὶ τέλους ὅτι γιὰ τὸ ἀνθρώπινο μυαλὸ ὑπάρχουν ἀνυπέρβλητα δρια, πέραν τῶν δηποίων εἶναι ἀδύνατο νὰ προχωρήσῃς. Τοῦ κάκου κοπανᾶς τὸ κεφάλι σου ἐπάνω στὰ πελώρια αὐτὰ τείχη. Μὲ κουτουλιές δὲν γκρεμίζονται φρούρια. "Ένα μονάχα μπορεῖς νὰ ἐλπίζεις ἀν ἐπιμένης νὰ πιτσιλίσης τὰ τείχη αὐτὰ μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ κρανίου σου.

"Υστερα ἀπὸ τὶς σκέψεις αὐτὲς ἡ "Ελλη ἐκλεισε τὸ

βιβλίο όρμητικά και ἀπογοητευμένη πετάχτηκε στὸ μπαλ-
κόνι και ἔσπλαθηκε σὲ μιὰ σαιζ-λόγγ. Ἀκουμπώντας τὸ
κεφάλι της στὴ ωάχι τῆς καρέκλας, ἔπεσαν μηχανικῶς τὰ
μάτια της στὰ πλήθη τῶν ἄστρων ποὺ λάμπανε στὸν οὐ-
ρανό. Τὸ ὕδατο και τρομερὸ αὐτὸ χάος βοήθησε τὴ σκέψι
της ν^ο ἀναμετρήσῃ και νὰ νοιώσῃ τὴ μηδαμηνότητα τῆς
ἀνθρωπίνης δυντότητος και νὰ γελάσῃ μὲ τὸν γελειωδῶς μά-
ταιον ἄγῶνα της ποὺ ἐπιμένει σώνει και καλὰ νὰ κλείσῃ
τὸ ἄπειρον μέσα στὸ ἄπειρος μικρὸ κεφαλάκι της. "Α! μὰ
τὶ εἶναι αὐτά. Πάλι ἀσχίνησα νὰ ἀναμασῶ τὰ ἵδια και τὰ
ἵδια; Μὰ ἐπὶ τέλους δὲν ὑποφέρομαι! Και μὲ μιὰ ἐπίμονη
και δυνατὴ σπρωξιὰ πέταξε τὴ σκέψι της στὴν ἀπογευμα-
τινὴ ἐπίσκεψι ποὺ ἔκανε στῆς θείας της τὸ σπίτι, και
ὅπου τὸ κουτσομπολὶ ἔδωσε και πῆρε... Συλλογίζονταν.
Γιατὶ αὐτὲς ἡ μισογερασμένες κυρίες — ἡ φιλενάδες τῆς
θείας της — δὲν ἥθελαν μὲ κανένα τρόπο νὰ χωνέψουν
τὸ φέρσιμο τῆς Δέσπως τῆς καμαριέρας; "Εβλαψε, ἐξημί-
ωσε κανέναν ἄλλο ἔκτὸς ἀπὸ τὸν ἑαυτό της; Γιατὶ λοι-
πὸν αὐτὲς ἡ κυρίες ὅλο τὸ ἀπόγιομα δὲν ἔκαναν ἄλλο παρὰ
νὰ τὴν κακολογοῦν; "Η παληοβρῶμα, ἀκοῦς ἔκει ἡ παληο-
βρῶμα ἡ Δέσπω, τόσο λιγωμένη ἥτανε πιὰ ποὺ πῆγε και
ἔσπλαθηκε μὲ τόση ἔτεσιπωσιὰ σ' ἔνα λιγδωμένο φουστα-
νελᾶ σ' ἔνα τσοπάνο! Και νᾶβρισκε τουλάχιστον ἡ συχα-
μένη κανένα ἄνθρωπο τῆς προκοπῆς, ἔνα μυαλομένο ἄν-
θρωπο ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ ἐλπίζει κάτι;

— Μὰ ποιὸς εἶναι αὐτός; — ρώτησε κάποια κυρία
ἀπὸ τὸν κύκλο—κανένας τοῦ δρόμου;

— Καλὲ τοῦ γαλατᾶ μας ὁ γυνίς, ἀποκρίθηκε ἡ κυρά
της, ἔνα τσοπανόπαιδο ποὺ μόλις πέρασε τὰ εἴκοσι χρόνια.

— Μὰ πῶς ἔγω ἄκουσα ἀπὸ τὶς δικές μου ὑπηρέ-
τοιες πῶς εἶναι ἔνα παλληκάρι ἵσα με κεῖ πάνω!

— Ναι εἶναι μεγαλόκορμο και πολὺ εὔρωστο παιδί,
ἄλλα ἡ ἡλικία του εἶναι μικρή, ποτὲ δὲν εἶναι παραπάνω
ἀπὸ εἴκοσι ἐνὸς χρόνου, ἐνῷ αὐτὴ τάχει τὰ χρονάκια της.

— "Ωστε λοιπόν, λέει κάποια ἄλλη χαμογελῶντας, χα-
ρόκανε τὰ νειάτα τους στὰ γιομάτα. "Ολες γελάσανε πο-
νηρὰ—θαρεύτηκε αὐτὴ και ἔσπλαθηκε. Μωρὲ θαυμάζω
τὴν Ἀστημίνα τὴ μαγέρισα, θὰ πῆς αὐτὴ ἔχει πατήσει τὰ
τριάντα και ἔκτὸς ἀπ' αὐτὸ εἶναι και πολὺ ἀσκημη. "Άλλα
ἵσα-ἵσα γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὴν θαυμάζω ἀκόμη περισσό-
τερο. Νὰ φάγη καλὰ ἀπὸ βραδὺς νὰ κοιμηθῇ δὴη νύχτα
ἀκόμη καλύτερα και τὰ ἔημερώματα μαζὲν μὲ τὸ κελάϊ-

δημα τῶν πουλιῶν ἀνοίγοντας τὰ μάτια της νὰ δῆ αὐτὸν τὸν παίδαρο νὰ τῆς φιλῇ τὰ πόδια κλαίοντας ἀπὸ ἀβάστηχτο καῦμό κι' αὐτὴ νὰ μὴ δώσῃ πεντάρα παρὰ νὰ σηκωθῇ ἐπάνω καὶ νὰ τὸν στείλῃ στὸ διάλο. "Ε θέλει κουράγιο αὐτὸ ποὺ δὲν βρίσκεται εὔκολα, ψέμματα;

"Ολων τὰ μάτια, ἀν καὶ σαρανταπεντάρες εἶχαν μιὰ ἔκφρασι ἔνοχο, ἀλλὰ δὲν πρόφθασαν νὰ ποῦνε τίποτα γιατὶ πετάχτηκε ἡ θεία τῆς "Ελλης καὶ εἶπε: "Αχ καῦμένη πῶς μιλᾶς ἔτσι, δὲν εἴμεθα δλες παντρεμένες ἐδῶ μέσα, ἔχουμε καὶ κορίτσι μπροστά μας. "Αχ νὰι τῆς ἔφυγε εἶπε, τὴν πῆρε δ κατήφορος τῆς κουβέντας καὶ δλως διόλου δὲν τὸ σκέφτηκε αὐτό, ἀλλὰ νὰ τὴν συγχωδοῦν δὲν εἶπε δὰ καὶ τίποτα... γιὰ τὴν Ἀσημίνα ἥθελε νὰ πῆ πῶς μπράβο τῆς φέρθηκε καθὼς πρέπει, τίμια καὶ φρόνιμα, νὰ αὐτὸ ἀκριβῶς ἥθελε νὰ πῆ ἀν τὴν ἄφιναν νὰ τελειώσῃ.

Γύρω σ' αὐτὸ τὸ θέμα τριγύριζαν τὰ σχόλια τῆς κουτσομπόλικης συντροφιᾶς ὅλο τ' ἀπόγιομα. Καὶ τὰ σχόλια αὐτὰ τάχε πῆ καὶ ξαναπῆ στὸν ἑαυτό της ἡ "Ελλη πολλές φορὲς μέσα στὸ τραῖνο καὶ στὸ δρόμο ὅσο νὰ φθάσῃ σπίτι της. Τὴν καθ' ἑαυτοῦ ὅμως ἴστορία, δπως τὴν διηγήθηκε ἡ ἴδια ἡ κυρὰ τῆς Δέσπως δὲν ἄφινε τὸν ἑαυτό της νὰ τὴν θυμηθῆ καθόλου, αὐτὴν τὴν κράταγε γιὰ τὴν κατάληη δρα—τὴν ὕδρα ποὺ θάπεφτε στὸ κρεββάτι της—τότε ἡ ἡσυχία, ἡ μοναξιὰ καὶ τὸ σκοτάδι θὰ βοηθοῦσαν τὴ φαντασία της νὰ ζωντανέψῃ καὶ ἴστορία καὶ πρόσωπα καὶ νὰ παρακολουθήσῃ ὅσο μπροστοῦσε πιὸ πιστὰ τὸν ἥδονικό τους δρόμο. Ἀλλὰ γιατὶ τόση ἐπιμέλεια καὶ τόση φροντίδα, γιὰ μιὰ ἐντελῶς ἔνην ὑπόθεσι; Μὰ γιατὶ ἄλλο, παρὰ γιὰ νὰ μαζέψῃ κι' αὐτὴ ἡ δυστυχισμένη τὰ ψύχουλα ποὺ θάπεφταν ἀπὸ τὸ πλούσιο ἥδονικὸ τραπέζι τῶν ἄλλων...

"Ετσι εἶχε ὑποσχεθῆ στὸν ἑαυτό της ἡ "Ελλη καὶ νὰ ποὺ ἱρδε ἡ ὕδρα. Κάτω στὸ δρόμο δὲν ἀκουγόταν ψυχή, στὰ σπίτια γύρω ἡσυχία ἀπόλυτη. Σηκώθηκε ἀπὸ τὴ σαιζόλιγγ, στηρίχτηκε στὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν της καὶ τέντωσε τὸ κορμί της νὰ ξεμουδιάσῃ. "Υστερα μπαίνει μέσα καὶ ἀνάβει ἔνα σπίρτο νὰ δῆ τὶ ὕδρα εἶναι. Περασμένα μεσάνυχτα, εἶπε, κι' ἀκόμα νὰ δροσίσῃ, πφ! τὶ τρομερὴ ζέστη πάλι ἀπόψε, οὔτε αὐτὴ ἡ ὁρμπα δὲν βασιέται. Καὶ διὰ μιᾶς πέταξε τὸ μοναδικὸ φοῦχο ποὺ εἶχε ἀπομείνη ἀπάνω της. Κατόπιν ἔρριξε τὴν τούλινη κουνουπιέρα καὶ δλόγυμνη ξαπλώθηκε στὰ δροσερὰ σεντόνια...

Θάταν καμμιὰ εἰκοσαριὰ μέρες ποὺ τὸ γάλα δὲν μᾶς

τῶφερνε ὅπως πάντα ὁ μπάρμπα-Τάσος παρὰ τῶστελνε μὲ τὸ γυιό του τὸ Λάμπρο. Πάνω ἀπὸ ἔξη χρόνια θάνε ποὺ ὁ μπάρμπα—Τάσος μᾶς φέρνει τὸ γάλα τὸ καλοκαιρὶ στὴ Κηφισσιὰ καὶ τὸ χειμῶνα στὴν Ἀθήνα. Ἔχει γίνει πειὰ δικός μας ἄνθρωπος. Σὲ τέτοιο βαθμὸ τὸν ἐμπιστεύμαστε, ποὺ τοῦχονμε δεῖξει τὸ ἑλατήριο τῆς σιδερένιας ἔξωπορτας κι' ἀνοίγει μονάχος, ἀφίνει τὸ γάλα καὶ φεύγει. Κι' αὐτὸ ἐπειδὴ κατεβαίνει τόσο πρωΐ ποὺ κι' ἡ ὑπηρέτριες ἀκόμη κοιμοῦνται τὴν ὥρα ἔκεινη.

Ἡ Ἀσημίνα κατὰ τὴ συνήθειά της ἔφαγε ἀπὸ βραδὺς σὰν ἀγελάδα—ἔκανε καὶ ζέστη—κι' ἵταν ἀδύνατο νὰ τὴν πάρῃ ὁ ὑπνος στὸ κρεββάτι της. Ἄρπαξε λοιπὸν τὰ στρωσίδια της κι' ἀνέβηκε στὴν εῖσοδο καὶ ξάπλωσε ἔκει. Ἀλλὰ γιὰ νάχη ἀκόμη περισσότερο φρέσκο ἄφισε καὶ τὴν πόρτα τῆς σκάλας ἀνοικτή. Τὸ πρωΐ ἔρχεται ὁ Λάμπρος καὶ πιγαίνοντας ν' ἀδειάσῃ τὸ γάλα στὴ κασαρόλα, πέρνει τὸ μάτι του τὴν Ἀσημίνα ποὺ κοιμότανε στὸ κοριντόρ. Τώρα ποιὸς ξέρει σὲ τὶ χάλι βρισκότανε—ἄν κι' αὐτὴ δρκίζεται πὼς ἵταν σκεπασμένη—γιατὶ κατὰ τὰ χαράματα, λέει, αἰσθάνθηκε ψύχρα καὶ διπλώθηκε μέσ' τὸ σεντόνι, ἵσως μονάχα τὰ πόδια της νὰ βρισκόντουσαν ξεσκέπαστα, τίποτε ἄλλο. Ἐγὼ νὰ σᾶς πῶ τὸ πιστεύω, ἀλλὰ μήπως ἥθελε νὰ δῆ καὶ περισσότερα αὐτὸ τὸ ἀγρίμι γιὰ ν' ἀφηνί-άσῃ; Καὶ σοῦχει κάτι ποδάρες αὐτὴ ἡ Ἀσημίνα, νὰ κάτι γάμπες χοντρές καὶ ἀσπρες—τὸ μόνο δὰ πούχει κι' αὐτὴ τρομάρα της—γιατὶ κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι σωστὸ τέρας. Μποϊ σὰν πατάτα, μοῦτρο τετράγωνο καὶ ζαρωμένο, κάτι δόντια ἀραιὰ καὶ πεταχτὰ πρὸς τὰ ἔξω σᾶν σκεπάρνια, μάτια γελοιωδέστατα καὶ μιὰ μύτη χοντρὴ κοντὴ καὶ τρομερὰ γυριστὴ πρὸς τὰ ἐπάνω, ἄν πῆς καὶ γιὰ τὰ χέρια της, αὐτὰ εἶναι δὰ ποὺ εἶναι ἀπαίσια. Μοναχὰ τὰ πόδια της εἶναι κομάτι τῆς προκοπῆς κι' αὐτὰ ἔτυχε νὰ δῆ ὁ κακόμιορος ὁ Λάμπρος. Στὴν ἀρχὴ—λέει ἡ Ἀσημίνα—χωρὶς νὰ ξυπνήσω δλότελα ἔνοιωθα ἔνα γλυκὸ γαργαλητὸ στὰ πόδια μου ποὺ ἀντὶ νὰ μὲ ξυπνήση μὲ ἀποκοίμιζε περισσότερο. Ἀξαφνα ὅμως νοιώθω κάτι τανάλιες νὰ μοῦ σφίγκουν τοὺς ἀστραγάλους μου καὶ μιὰ καυτὴ ἀναπνοὴ στὶς γάμπες μου. Ξύπνησα ἀπὸ τὸν πόνο κι' ἀνοίγοντας τὰ μάτια μου βλέπω τὸ Λάμπρο νὰ μοῦ φιλῇ τὰ πόδια. Βρὲ παληγόβλαχε τοῦ λέω τὶ θές νὰ κάμης; —”Οχι τίποτα Ἀσημίνα, τίποτα μὴ φωνάζεις, μονάχα τὰ πόδια σου ἥθελα νὰ φιλήσω ποὺ τόσο ἀσπρα δὲν ἔχω δῆ ποτέ μου, ἄφισε με νὰ τὰ φιλήσω, τὶ σὲ πειράζει, μὰ γιατὶ θυμώ-

νεῖς, τὶ ἔχεις νὰ χάστης, κάμε μου αὐτὴ τὴν χάριν καὶ παρακαλοῦσε. Ἐκανα νὰ τραβήξω τὰ πόδια μου ἀλλὰ ποῦ νὰ μοῦ τὸ ἀφίση, ἔνοιωθα πάλι τὶς σιδερένιες του τανάλιες νὰ μὲ σφίγγονυν χειρότερα ἀπὸ πρίν. Στηρίχηκα τότε στὰ χέρια μου καὶ σηκώθηκα ἀπὸ τὴν μέση κι ἀπάνω μὲ τὴν ἰδέα πῶς βλέποντάς τον ἀγριωπά δύως ἡμουν θυμωμένη θὰ κατόρθωνα νὰ τοῦ ἐπιβληθῶ. Ἀλλὰ μόλις ἀντίκρουσα τὰ μάτια του μὲ ἔπιασε τρομάρα. Τὶ μάτια ἦσαν αὐτά; Πήγαιναν νὰ μὲ φᾶνε, νὰ μὲ δουφήξουν, ἔτρεμα—οἷς ἀπὸ τὸ φόβο μου—ἀλλὰ ἔτρεμα, δὲν ἔρω καὶ γὼ γιατὶ ἔτρεμα, ἵσως ποὺ ἔβλεπα γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ μου ἄντρα νὰ κάνει ἔτσι στὰ πόδια μου. Ν' ἀκούατε τὴν φωνή του πῶς κόμιπαζε, ἐνόμιζες πῶς τὸν βασάνιζε ωγος. Ὡς τόσο ἔκαμα κουράγιο καὶ τούμπηξα μιὰ δυνατὴ φωνή. Βρὲ σὺ τοῦ λέω, ἢ μὲ ἀφίνεις τώρα ἀμέσως, ἢ βάζω τὶς φωνὲς καὶ ξυπνῶ τὸ ἀφεντικὰ καὶ τότε ἀλλοίμονό σου. Ἄρχισαν τὰ χέρια του νὰ λύνωνται σιγά-σιγὰ γύρω ἀπὸ τὸν ἀστραγάλους μου, ἀλλὰ τὰ παρακάλια του δυναμώνανε, σχεδὸν ἔκλαιγε καὶ μὲ παρακαλοῦσε, μιὰ στιγμὴ μούλεγε, μιὰ στιγμὴ μονάχα νὰ τοῦ ἀφίνα ἀκόμη, γιατὶ εἶμαι τόσο γρουσούζα. Τόση κακία ἐκ μέρους μου δὲν μποροῦσε νὰ τὴν χωρέσῃ τὸ μυαλό του. Μόλις κατάλαβα τὰ πόδια μου ἐλεύθερα, δίνω ἔνα σάλτο καὶ πετάγονυμαι ἀπάνω. Γκρεμίσουν παληοχωριάτακα ἀπὸ δῶ χάμουν, καὶ μὴ ξαναπάροης τὰ μοῦτρα σου καὶ μοῦ κουβαληθῆς ἐδῶ μέσα γιατὶ θὰ σοῦ βγάλω τὰ μάτια. Ὁχι, οἷς, νὰ τὸν συχωρέσω—λέει—νὰ μὴν πῶ σὲ κανένα τίποτα κι ἀντὸς ἔννοια μου, δὲν θὰ τὸ ξανάκανε ποτὲ αὐτὸς τὸ πρᾶγμα. Δὲν φαντάστηκε πῶς θάταν τόσο κακὸ αὐτὸς ποὺ ἔκανε, πῶς θὰ μοῦ κακοφαινότανε τόσο πολύ.

Τὴν Τετάρτη ἔγινε αὐτό, τὴν Παρασκευὴν εὔχαμε τηλεγράφημα ἀπὸ τὴν Χαλκίδα ὅτι τὴν Κυριακὴν θὰ γίνουν οἱ γάμοι τῆς ἀνεψιᾶς μου. Δὲν μποροῦσαμε νὰ λείψουμε διότι ἔκτὸς ποὺ ἡμουνα κουμπάρα εἴμεδα καὶ οἱ μόνοι προστάτες τῆς δροφανῆς. Τὸ Σάββατο τὸ μεσημέρι ξεκινήσαμε γιὰ τὴν Χαλκίδα καὶ μιὰ ποὺ θὰ πηγαίναμε ἵσαμε κεῖ εἴπαμε νὰ καθήσουμε καὶ στὰ χτήματά μας καμμιὰ δεκαριά μέρες. Γι' αὐτὸς ἔκτὸς ἀπὸ τὰ παιδιὰ πήραμε μαζύ μας τὴν ταντὰ καὶ τὴν μαγείρισα. Τὴν Δέσποι τὴν ἀφίσαμε ἐδῶ νὰ φυλάῃ τὸ σπίτι καὶ τῆς εἴπαμε μάλιστα ἀν τυχὸν φοβᾶται νὰ μείνῃ τὸ βράδυ μόνη της νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν περιβολάρη τὸν κύρο—Μαθιὸ τὴν μεγάλη του κόρη νὰ τὴν συντροφεύῃ τὴν νύχτα. Ἐμεῖς αὐτὰ τῆς εἴπαμε, ἀλλ' αὐτὶ

έκαμε ἔκεινα ποὺ θ' ἀκούσετε τώρα. Τὴν ἵδια μέρα ποὺ φύγαμε μόλις βράδυασε, μπῆκε στὸ δωμάτιο τοῦ λουτροῦ κι' ἐτοίμασε μπάνιο χλιαρὸ κατόπιν γδύθηκε καὶ ἀρχισε νὰ πλένεται καὶ νὰ σαπουνίζεται ὥρες ὀλόκληρες. Τὸν περισσότερο δύμας καιρὸ τὸν πέρασε μπροστὰ στὸν μεγάλο καθρέφτη τοῦ μπάνιου, καμαρώνοντας τὸ γυμνό της κορμί, καὶ εἶχε ἔνα κορμὶ ἡ συχαμένη πράγματι καλοπλασμένο καὶ καλλίγραμμο. "Υστερα ἀπὸ αὐτὰ ἐπῆγε καὶ ἔστρωσε στὸ ἴδιο ἀκριβῶς μέρος ποὺ εἶχε στρώσει ἡ Ἀσημίνα. Καταλαβαίνετε βέβαια ὅτι ἐβάδιζε πάνω σὲ δρισμένο σχέδιο, τὸ σχέδιο αὐτὸ ἐγεννήθηκε στὸ μυαλό της ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἀκούσε τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Λάμπρου καὶ τῆς Ἀσημίνας.

"Ἐννοιωσε—καθὼς λέγει ἡ ἵδια—πάρα πολὺ καλὰ τὴ λαχτάρα τοῦ παλληκαριοῦ, γιατὶ κι' αὐτὴ ἀπὸ τὸν ἴδιο καῦμὸ βασανιζότανε. Βασανιζότανε ἀπὸ καιρὸ ἄλλὰ δὲν ἄφινε τὸν ἑαυτό της νὰ βιαστῇ. "Ηθελε ὅπως αὐτὴ ἥταν ἀγνὴ κι' ἀμόλυντη ἔτσι ἀγνὸς κι' ἀμόλυντος ἔπειρε λέει νᾶνε κι' δὲνδρας ποὺ θὰ ἀποφάσιζε μαζύ του νὰ ἔορτάσῃ τὸ μεγάλο αὐτὸ πανηγύρι τῆς ζωῆς. Τέλος πάντων ἥλθε ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου κι' ἡ Δέσπωα πῆγε καὶ ἔξαπλωσε στὰ στρωσίδια της γιὰ νὰ κοιμηθῇ, ἥθελε νὰ κοιμηθῇ γιὰ νᾶνε τὸ πρωΐ φρέσκια, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὴν πάρῃ ὁ ὕπνος. "Υστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφασι πούχε κάνει, ἡ φαντασία της εἶχε πάρει τέτοιο δρόμο ποὺ τῆς ἥταν ἀδύνατο νὰ τὴ συμαζέψει. "Εφτιανε εἰκόνες τρομερὰ σκανδαλιστικές, τὶς ἀπολάμβανε μιὰ στιγμὴ καὶ κατόπιν τὶς ἔδιωχνε γιὰ νὰ φέρῃ ἄλλες, καὶ πάλιν ἄλλες, καὶ δῆλο νέες διψούσε ἀκόμη ἡ φαντασία της. "Υπῆρξε στιγμὴ ποὺ ἡ μανία τῆς ἡδονῆς τὴν εἶχε ξετρελάνει τόσο ποὺ σκέφτηκε, μάλιστα καὶ πίστεψε ὅτι μποροῦσε νὰ βρεθῇ τούπος νάρθη τὸ ξημέρωμα κι' ὁ Λάμπρος τὴν ἵδια ἔκεινη ὥρα. "Ομως ἀντὶ τοῦ Λάμπρου ἥρθε ὁ ὕπνος καὶ ἥρθε καλὰ γιατὶ πολὺ εἶχε βασανιστῇ.

"Οταν ἔξύπνησε μόλις ἐπόρβαινε τὸ θαμποχάραγμα, νὰ κοιμηθῇ ἄλλο δὲν μποροῦσε κι' ἀκόμα τὴν χωρίζανε δυὸ ὥρες ἀπὸ τὴν πρωτόγνωρη χαρά. Γιὰ νὰ περάσῃ λοιπὸν ἡ ὥρα ἄλλα καὶ γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἑαυτό της μέσα στὴ ἡδονοπάθεια ποὺ παρέδεινε δῆλη τὴ νύχτα, ξαναμπῆκε πάλι στὸ λουτρὸ καὶ ξαναλούστηκε ὀλόκληρη. Καμάρωσε τὴν παρθενική της γύμνια γιὰ τελευταία φορὰ μέσ' τὸν καθρέφτη, καὶ κατόπι τυλίχτηκε σ' ἔνα παστρικὸ σεντόνι καὶ πῆγε καὶ ξαπλώθηκε στὰ στρωσίδια της.

"Η ὥρα εἶχε περάσει ἀρκετά, μισὴ ὥρα τὸ πολὺ τρία τέταρτα καὶ ω! ὕστερα... δὲν ἥθελε λέει νὰ τὸ συλλογιστῇ,

τὴν ἔπιανε τρεμούλα, λιγνωνότανε ἡ καρδιά της, νόμιζε πώς θὰ σβύσῃ, σὰν συλλογιζότανε αὐτὸ τὸ ὄντερα. Ὁμως τὸ συλλογιζότανε χωρὶς νὰ θέλῃ καὶ τίποτ' ἄλλο δὲν εἶχε στὸ μυαλό της παρὰ μονάχα αὐτό. Τάχ, τάκ θ' ἀκούγε τὰ βήματα τοῦ Λάμπρου τὴν ὥρα ποὺ θ' ἀνέβαινε τὴν μαρμαρένια σκάλα, ἔξη σκαλιὰ θ' ἀνέβαινε κι' ὄντερα θὰ προχωροῦσε πρὸς τὴν γλάστρα μὲ τὸν ἀθάνατο. Ἀλλὰ ἡ κατσαρόλα δὲν θάταν ἐκεῖ γιὰ νὰ ἀδειάσῃ τὸ γάλα, καὶ τότε μὴ ἔροντας τί νὰ κάνει θὰ πρόβαινε στὴν μισοανοιχτὴ πόρτα καὶ θὰ τὴν ἔβλεπε. Θὰ τὴν ἔβλεπε, ἦταν ἔνας λόγος, πῶς θάταν δμως πιὸ τσαχπίνικο νὰ τὴ δῆ; Γιατὶ ἥθελε νὰ τὸ κάμη αὐτὸ τὸ σιμπαθητικὸ ἀγριόπαιδο νὰ φρενιάσῃ, νὰ τρελλαθῇ, νὰ γίνη θηρίο μόλις θὰ τὴν ἀντίκρυνε. Ἔκεινο ποὺ ποθοῦσε τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἦταν νὰ δῆ τὸ Λάμπρο νὰ γίνεται δλοκαύτωμα μέσα στὶς φλόγες τοῦ πιὸ ἔξωφρενικοῦ πόθου, γιατὶ κι' αὐτὴ μέσα στὶς ἴδιες φλόγες τσιτιριζότανε. Σκεφτότανε: 'Ολόγυμνη; "Α! δχι ἀμέσως ἔτσι, πήγαινε πολύ. Πιὸ καλὰ θάταν νὰ τυλιχτῇ σφιχτὰ μέσ' τὸ σεντόνι ποὺ τὸ γυμνὸ κορμί της νὰ ἔκωριζε καθαρά. Μὰ πάλι νὰ μὴν ἀφίσῃ τίποτα γυμνό; Νὰ στεροθῇ τὴ λαχταριστὴ ἀνατριχίλα ποὺ θὰ τῆς ἔφερνε ἡ καυτερὴ ἀναπνοή του τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ τῆς φιλοῦσε τὰ πόδια; Γιατὶ βέβαια ἔτσι θ' ἀρχιζε, ἔτσι ὅπως ἀρχισε καὶ μὲ τὴν Ἀσημίνα. Ἔκανε ἔνα σωρὸ σχέδια μὲ τὸ μυαλό της ἀλλὰ κανένα δὲν ἀποφάσιζε νὰ ἐφαρμόσῃ, γιατὶ κανένα δὲν ίκανοποιοῦσε τὴν ἔτερηλαμένη της φαντασία. Ὡς τόσο δμως ἡ ὥρα πέρασε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, καὶ τὰ πατήματα τοῦ Λάμπρου ἀκούστηκαν ἀξαφνα στὴ μαρμαρένια σκάλα...

Ἐνας δυνατὸς χτύπος στὴ καρδιά της ἔπειστρεψε — ὅπως δυνατὸς ἀέρας τὸν καπνὸ — ὅλα τὰ σχέδια καὶ δλες ἡ σκέψεις ποὺ πρὸ μιᾶς στιγμῆς δογύιαζαν μέσ' τὸ μυαλό της. Ἀβουλία καὶ φόβος τὴν κατέλαβε σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ ἂν τῆς ἔμενε καιδὸς θάτρεχε νὰ κλειδωθῇ μέσα σ' ἔνα δωμάτιο. Ὁμως δευτερόλεπτα τὴν ἔκωριζαν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Λάμπρου καὶ μὴ ἔχοντας τί ἄλλο νὰ κάνει, ἀρπάξε τὸ σεντόνι καὶ κουλουριάστηκε μέσα ὅπως ὅπως.

Ούτε αὐτὴ ἡ ἴδια δὲν ἔρει, λέει, τί εἶχε κρύψει καὶ τί εἶχε ἀφίση. Θυμάται μόνο πῶς ἦταν πεσμένη μὲ τὸ πλάι, πῶς εἶχε μαζέψει τὸ ἔνα της πόδι σὲ σχῆμα γωνίας γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κρυφτῇ κάτω ἀπὸ κάποια ἀκρη σεντονιοῦ καὶ πῶς τὸ μόνο ποὺ πρόφτασε νὰ κάμη ὄντερα ἀπὸ τόσα ποὺ εἶχε σκεφτῇ ἦτανε ποὺ ἔβαλε τὸ χέρι της μπροστὰ στὰ μάτια της γιὰ νὰ μπορῇ μέσα ἀπὸ τὶς χαραμάδες τῶν δατια της

κτύλων νὰ παρακολουθῇ τὸ φέρσιμο τοῦ Λάμπρου.

Φαίνεται ὅμως πὼς ὅσα κι' ἂν ἔκρυψε, τὰ φανερὰ ἥσαν ἀρκετὰ τόσο ποὺ ὅταν πλησίασε δὲ Λάμπρος κι' εἶδε ἀξέφανα αὐτὸ ποὺ εἶδε ἄνοιξε τὰ μάτια του σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ μοναχὰ ἔνας ποὺ θᾶβλεπε τὴν Λερναία "Υδρα — ὅχι μὲ ἐννηγά, ἀλλὰ μὲ σαράντα ἐννηγά κεφάλια — θὰ τ' ἄνοιγε μ' αὐτὸ τὸ τρόπο.

Τίποτα δὲν ἔγινε ἀπ' ὅσα φαντάσθηκε κι' ἀπ' ὅσα ἡλπισεν ἡ Δέσπω. Τὸ θέαμα ἥταν τόσο τρομερὰ δυσανάλογο γιὰ τὰ παρθένα μάτια τοῦ Λάμπρου ποὺ ἐκουκούλωσε κάθε του ὅρμη καὶ συναίσθημα, καὶ τὸν μετέβαλε σὲ στήλη ἀλατος. Ἐμεινε ἔτσι κυττάζοντας χωρὶς νὰ πέρνη ἀναπνοή. Ἐμεινε λίγο· ὑστερα γύρισε ξαφνικὰ πρὸς τὰ ἔξω καὶ μὲ βήματα ἐλαφρὰ καὶ γρήγορα ἔφτασε στὴν πόρτα. Ἐκεῖ ἀνέπνευσε. Ἐκάθισε κάμποσο ἀκουμπισμένος στὴν κάσα τῆς πόρτας, πότε κυττάζοντας καὶ πότε σκεπτόμενος, πότε κάνοντας νὰ ξαναγυρίσῃ πρὸς τὰ μέσα καὶ πότε δείχνοντας πὼς θὺξεπόρτιζε στὸ δρόμο. Τέλος ἀποφασίζει καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν σκάλα, κατεβαίνει τὸ πρῶτο σκαλοπάτι ἀλλὰ πάλι τὸ ξανανεβαίνει καὶ καρφώνεται ἐκεῖ. Συλλογίστηκε πάλι ἀρκετά, ὑστερα προχώρησε πρὸς τὴν πόρτα καὶ ἐτοιμάσθηκε νὰ χτυπήσῃ, δὲν τὸ κατόρθωσε ὅμως γιατὶ τὰ μάτια του ἀντίκρυσαν καὶ πάλιν τὸ θέαμα τῆς μισόγυμνης Δέσπως. Τὴν φορὰ αὐτὴ δὲν εἶχε πιὰ οὕτε θέλησι οὕτε δύναμι κι' δὲ τρομερὸς μαγνήτης τὸν τράβηξε αἰχμάλωτο κοντά του. Ἀκούμπησε στὸν τοῖχο ἀπέναντι τῆς Δέσπως, δηλαδὴ δυὸ τρία μέτρα μακρύτερά της καὶ κάρφωσε τὰ μάτια του ἐπάνω της. Πετάγανε φωτιὲς τὰ μάτια του καὶ ἡ ἀνάσα του ἥτανε τόσο βαθειὰ ποὺ τὸ πλιτύ του στῆθος ἀνέβαινε ἵσαμε τὸ σαγόνι. Τὴν ὁρα ἐκείνη ἐννοιωσε ἡ Δέσπω πὼς ἥρθε ἡ στιγμὴ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν τελευταία δυνατὴ κεντιά. Ἐκανε λοιπὸν ἔνα ἐλαφρὸ μουγκρισματάκι σᾶν νὰ βρισκότανε μέσ' τὰ κατάβαθμα τοῦ ὕπνου, κατόπιν γύρισε ἀνάσκελα καὶ τέντωσε χέρια καὶ πόδια. Μιὰ ξαφνικὴ κλωτσιὰ ἀνθρώπου κοιμωμένου ποὺ παραστενοχωρῷθηκε ἀπὸ τὴν ζέστη, ἔκανε τὸ σεντόνι νὰ παραμερίσῃ καὶ τὸ κορμί της νὰ φανερωθῇ δλόγυμνο. Στάθηκε ἔτσι μιὰ στιγμή, ὑστερα ἀργά-ἀργά κύλισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλάι κατόπιν μπρούμυτα καὶ πήγαινε νὰ καταλήξῃ στὴν ἀρχική της θέσι, ἀλλὰ δὲν πρόφτασε. Ἐβρέθηκε σφιχτοκουβαριασμένη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Λάμπρου.

Τὰ ρέστα εἶναι εὔκολο νὰ τὰ συμπληρώσετε καὶ μόνες σας, εἴπε ἡ κυρὰ τῆς Δέσπως καὶ γι' αὐτὸ τὰ παραλείπω.

Θὰ σᾶς πῶ μονάχα — ἔτσι γιὰ νὰ σᾶς βοηθήσω στὴ συμπλήρωσι — πῶς δὲ μπάρμπα-Τάσος εἶχε χάσει τὸ γυιό του δέκα δλόκληρα μερόνυχτα καὶ πῶς ἔφαγε τὸν κόσμο νὰ τὸν γυρεύει χωρὶς νὰ τὸν βρίσκει πουθενά. Ποῦ νάζερε δὲ γέρος δὲ φουκαρὰς πῶς ἦτανε κλεισμένος μὲ τὴ Δέσποινα μέσα στὸ σπίτι μας καὶ δὲ ἐκονβαλοῦσε δὲ ἵδιος τὸ γάλα κάθε πρωΐ ποὺ πίνανε τὰ δυὸ τρυγωνάκια.

“Ολες ἔσκάσανε στὰ γέλοια στὴν τελευταία αὐτὴ λέξι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν “Ελλη ποὺ στενοχωρήθηκε ὑπερβολικά, γιατὶ καταλάβαινε δὲ ἐξ αἰτίας τῆς ἡ κυρὰ τῆς Δέσποινας εἶχε κουτσουρέψει τὴ διηγῆσι τῆς. Ἀλλὰ δὲν ἔστενοχωρήθηκε μόνάχα ἡ “Ελλη, εἶχε λυπηθῆ καὶ πάρα πολύ. Γιατὶ νὰ φίξουνε τὴν αὐλαία στὸ πιὸ ἐνδιαφέρον σημεῖον τῆς ὑποθέσεως; Ὡ! τὶ θάδινε γιὰ ν' ἀκούσῃ τὴ συνέχεια. Ἡθέλε, ποθοῦσε, λαχταροῦσε τὴ συνέχεια. Ἀν ἦταν δυνατὸ θάπεφτε στὰ πόδια αὐτῆς τῆς κυρίας νὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ ἔξακολουθήσῃ, ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ κάμη αὐτὸ ποὺ ἀκριβῶς γιὰ χατῆρι τῆς τὴν εἶχε διακόψη. Ἄχ αὐτὰ τὰ ρέστα ποὺ τὰ νοιώθανε ὅλες τους τόσο εὔκολα, γιατὶ αὐτὴ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ τ' ἀκούσῃ;

Θέλετε καὶ τὸν ἐπίλογο; ἔξακολούθησε ἡ κυρὰ τῆς Δέσποινας. Μόλις τὸν ηὗρε τὸ γυιό του δὲ μπάρμπα-Τάσος καὶ φυσικὰ εἶχε μάθει καὶ τὰ σχετικὰ τούδωσε ἔνα γερὸ φύσημα γιὰ τὸ Δαδί. Τὸν ἔστειλε στὸν ἀδερφό του μὲ τὴ παραγγελία νὰ μὴν τὸν ἀφίσῃ νὰ ξεμυτίσῃ ἀπὸ τὴ στρούγκα ἵσαμε ποὺ νὰ πήγαινε δὲ ἵδιος νὰ τὸν παραλάβαινε. Πρόσεχέ το τὸ παληοζαγάρι τοῦ διαόλου γιατὶ ξεμναλίστηκε μὲ τῆς περιματόνες. Ἐτσι ἔγραφε στὸν ἀδερφό του δὲ μπάρμπα-Τάσος, γιατὶ ἵσαμε σήμερα ἀκόμη δὲν ξέρει δὲ δόλιος μὲ ποιὰν ἦταν χαμένος δὲ γυιός του ἐπὶ δέκα μερόνυχτα.

Σᾶς τὰ εἶπα ὅπως μοῦ τὰ διηγήθηκε ἡ νταντὰ καὶ εἶναι ἀκριβῶς δπως τ' ἄκουσε κι' αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἵδια τὴ Δέσποινα. Ἀλλὰ τὸ νόστιμο εἶναι δὲ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ποὺ σᾶς διηγήθηκα δὲν θάξερα τίποτα—κι' ἀς γένηκαν μέσ' τὸ σπίτι μου—ἄν δὲν συνέβαινε νὰ κατεβῶ στὴν κουζίνα σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ἡ Ἀσημίνα μὲ τὴ Δέσποινα εἶχαινε στήσει τρικούβερτο καυγᾶ. Δὲν πρόφτασα τὰ προηγούμενά της, ἐπρόφτασα μονάχα τὴ Δέσποινα τὴν ὥρα ποὺ κοπάναγε τὴ γροθιά της στὸ τραπέζι—μιὰ δυνατὴ γροθιὰ ποὺ ἔκαμε τὰ μαχαιρωπήρουνα νὰ ἀνασηκωθοῦν ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ νὰ κυλίσουν χάμω. Μωρή, τῆς λέει καὶ ἀνασκούμπωσε τὰ μανίκια της, τὰ βλέπεις αὐτὰ τὰ ὀλοστρόγγυλα

μπράτσα ; Θὰ τὰ λυώσω στὴ δουλειά, σκελετοὺς θὰ τὰ καταντήσω, ἄλλὰ τὸ παιδί μου—τὸ μπασταρδάκι ὅπως τὸ λές ἔσν—θὰ τ' ἀναθρέψω καὶ θὰ τὸ μεγαλώσω καλύτερα ἀπὸ πριγκηπόπουλο. Τὸν κόσμο, τὸν κόσμο σου, ἐγὼ δὲν τονε γράφω οὕτε στὶς παληές μου μετέεσόλες. Μέσα στὸ μάτι του θὰ μπῶ κρατῶντας περήφανα αὐτὸ τὸ μπασταρδάκι ποὺ λές ἔσν. Τὸ παιδί μου, τὸ θησαυρό μου, τὴν εὐτυχία μου, ἔτσι τὸ λέω ἐγώ !...

Ἄπανω στὴ λέξι αὐτὴ παρουσιάστηκα μπροστά τους κι' ἀντίκρυσα τὰ μάτια τῆς Δέσποινας ποὺ ἦσαν βουρκωμένα. Τὶ νὰ σᾶς πῶ, τὴν ὥρα ἐκείνη, σᾶν τὴ θυμοῦμαι, τῆς τὰ συχωρῶ ὅλα, τόσο πολὺ μὲ συνεκίνησε. Δὲν ἐπερίμενα ἀπὸ ἔνα τέτοιο παληκόριτσο νὰ μιλεῖ μὲ τόση στοργὴ γιὰ τὸ παιδί της ποὺ δὲν τῶχε γεννήσῃ ἀκόμα. Ἄλλὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ἔχει καὶ κάτι ίδεες κάτι παράξενες, ἀλλόκοτες ίδεες, ποὺ ἀμα τὴς ἀκούσετε θὰ φρίξετε. Ποῦ στὴν δργὴ ἔεφύτωσαν αὐτὰ τὰ πράγματα μέσ' τὸ μυαλὸ αὐτουνοῦ τοῦ κοριτσιοῦ, μοῦ φαίνεται μυστήριο. Ἄλλὰ αὐτὰ πιὰ αὔριο, γιατὶ τώρα περιμένω βίζετες καὶ πρέπει νὰ φύγω.

Σηκωθήκε κι' ἔφυγε ἡ κυρὰ τῆς Δέσποινας, ἄλλὰ τὰ τελευταῖα της λόγια ἔβαλαν μέσα στὸ μυαλὸ τῆς "Ελλης μιὰ ἀκόμη περιέργεια ποὺ μαζὺ μὲ τὴν ἄλλη «τὰ ρέστα τὰ ἡξεραν ὅλες» εἶχαν σχηματίση ἔνα τεράστιο ἐρωτηματικὸ ποὺ τὴν ἔβασάνιζε τρομερά. Τὶ ίδεες λοιπὸν ἦσαν αὐτὲς ποὺ θὰ φρίξῃ κανεὶς ἀμα τὶς ἀκούση; Καὶ ἀραγε θὰ τἄλεγε αὐτὴ ἡ κυρία μπροστά της ἦ μηπως γιὰ χατήρι της πάλι, θάλεγε ἀκρες μέσες καὶ θ' ἀποσιωποῦσε τὰ κυριώτερα σημεῖα;

"Ετοι σκεφτότανε ἡ "Ελλη καὶ μολονότι κατὰ βάθος δὲν τὴν ἀδικοῦσε γιὰ τὴν καλύπτρα ποὺ ἔρριξε στὴ διήγησί της, ἐν τούτοις ἦταν ἀγανακτησμένη γιατὶ δ πόθος της νὰ μάθη αὐτὰ τὰ μυστηριώδη ρέστα ἦτανε τυραννικός : Βέβαια δὲν ἦταν κι' αὐτὴ μικρὸ παιδί, μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ τὰ συμπλήρωσῃ ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἀκούσε. Ἄλλὰ τὸ συμπλήρωμα τὸ δικό της θὰ ἦταν ψεύτικο, φανταστικό, ὑποθετικὸ καὶ ἥθελε τὴν ἀλήθεια, τὴ φυσικὴ ἀλήθεια ἥθελε νὰ μάθη. "Ωρα πολὺ παράδερνε μέσα στὸν κυκλῶνα τῶν ἥδονιστικῶν αὐτῶν σκέψεων ὡς ποὺ ἀραξε ἐπὶ τέλους σὲ μιὰ ίδεα : Καθὼς ἦταν ξαπλωμένη δλόγυμνη ἀπάνω στὸ κρεββάτι τυλίχτηκε μὲ τὸ σεντόνι δπως δπως, ἔβαλε καὶ τὸ χέρι της μπροστά στὰ μάτια καὶ ἔχοντας βοηθοὺς τὴν ἀναμμένη της φαντασία καὶ τὸ σκοτάδι προσπαθοῦσε νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸ ρόλο τῆς Δέσποινας τὴν στιγμὴ ποὺ

άκουσε τὸ Λάμπρο ν' ἀνεβαίνει τὰ μαρμαρένια σκαλοπάτια. Τὸ ρόλο τῆς Δέσποινας τὸν κρατοῦσε αὐτή, ποιὸς δῆμως θὺ παῖξει τὸ ρόλο τοῦ Λάμπρου; Ποιὸς ἄλλος παρὰ δὲ Φώτης. Καὶ ποιὸς ἡταν δὲ Φώτης; "Ενα παιδί εἴκοσι δυὸ χρονῶν, ἔνας νησιώτης δυνατὸς σᾶν ταῦρος κι' ὥραῖος σᾶν Ἀπόλλωνας. Κι' ἡταν ἀκόμα ἀθλῶς καὶ ἀγνός, σᾶν τὰ λουλούδια ποὺ ἔχειτρων στὶς βουνοκορφές. Αὐτὸς ἡταν δὲ Φώτης. Ποτέ του δὲν εἶχε ταξειδέψει πέρα ἀπ' τὸ ἀκρογιάλι τοῦ χωριοῦ του, παρὰ μονάχα τώρα ποὺ ἥρθε στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν τέχνη του, κοντά στὸ θεῖο του τὸ μάστρο - Γιακούμη, ποὺ εἶχε τὸ μαγαζί του δυὸ δρόμους παρακάτω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Ἐλλης.

Μόλις θάχουν περάσει δυὸ μῆνες ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ πρωτοεῖδε τὸ Φώτη ἡ Ἐλλη. Χρειάστηκε τότες κάποιο μερεματάκι καὶ εἰδοποίησε τὸ μάστρο - Γιακούμη. Ἐκεῖνος ἀντὶ ἄλλου ἔστειλε ἐπίτηδες τὸν ἀνηψιό του, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἔθειράψῃ τὸ παιδί, νὰ συνηθίσῃ τὴν πιάτσα. Ὁ Φώτης ἔβαλε ἀμέσως μερικὰ ἔργαλεῖα στὸ ξεμπιλάκι του καὶ καθὼς ἡταν τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι τῆς Ἐλλης. Μόλις βγῆκε ἔξω οἱ ἄλλοι μαστόροι ἔμπηξαν τὰ γέλοια. — Βρὲ τὸ ζῶον, μπρὸς αὐτὸς εἶναι ντὶ ποντάβι. "Οπως ἡτανε στὸν πάγκο του καὶ δούλευε ἔτσι πάει νὰ παρουσιαστῇ καὶ στὸ ξένο σπίτι. — "Ε δὲ κακομοίρης, βρέθηκε κάποιος κι' εἶπε, εἴλοκοι μερῶν. Αθηναῖος εἶναι τί νὰ σοῦ κάνει; — Τί θέλω νὰ μου κάνει; λέει ἔνας ἄλλος, μὰ ἔτσι πάλι! Ξεσκούφωτος χωρὶς σακάκι, χωρὶς καπέλο μοναχὰ μὲ τὸ πουκάμισο καὶ κεῖνο ἀνεβασμένα τὰ μανίκια πάνω ἀπὸ τὸν ἄγκωνα καὶ ἔκουμπωμένος δὲ λαιμός του ζισμεὶ τὸ στῆθος; "Ετσι, ἔτσι παρουσιάζονται στὸ ἀφεντικά;

Οἱ μαστόροι δὲν ἔξεραν ἡ δὲν τοὺς ἥρθε καθόλου στὸ νοῦ πῶς δύποιος φορεῖ τὴν ὁμορφιὰ φορεῖ τὰ καλύτερα δοῦχα τοῦ κόσμου.

"Ο Φώτης πήγε γιὰ ἔνα ἀπλὸ μερεματάκι κι' δῆμως κοντεύει μεσημέρι καὶ βρίσκεται ἀκόμη στῆς Ἐλλης τὸ σπίτι. Ἡ κακομοίρα ἡ Ἐλλη τόση χαρὰ αἰσθανότανε νὰ τὸν βλέπει ποὺ πήγε καὶ ἔτερύπωσε ἔνα σωρὸ μικροδουλίτσες, ἄχοηστες, ἐντελῶς περιττές, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν κρατάῃ ὅσο μποροῦσε πιὸ πολλὴ ὥρα κοντά της. Ἄλλα ἔπι τέλους καὶ ἡ δουλιές τελείωσαν καὶ τὸ μεσημέρι ἥρθε κι' δὲ Φώτης μάζεψε τὰ ἔργαλεῖα του νὰ φύγη. Τὴν τελευταία στιγμὴ τοῦ εἶπε: "Α ἀλήθεια καῦμένε αὐτὴ τὴν κορνίζα τὴν ἔχεισαμε καὶ εἶναι μιὰ ὁμορφη κορνιζούλα, πάρτηνε μαζύ σου κι' ἀμα τὴ διορθώσης — λίγο κόλλημα θέλει —

μοῦ τὴν στέλνεις. Λέγοντας αὐτὰ εἶχε ἀνεβεῖ ἀπάνω σὲ μιὰ παρέκλια νὰ τὴν φθάσῃ, στὸ κατέβασμά της ὅμως ἄνοιξαν ἥ σοῦστες τῆς ρόμπας της καὶ φάνηκε τὸ πόδι της πάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Τὸ πόδι τῆς Ἐλλῆς δὲν ἦταν τυχαῖο καὶ καθὼς ἦταν γυμνό, ἔκανε τὰ μάτια τοῦ Φώτη ν' ἀστράφουν. Τὴν ἐντύπωσι αὐτὴ τὴν πρόφθασε ἡ Ἐλλη κι' ὁ φουκαρᾶς ὁ Φώτης νομίζοντας πῶς τὸν ἐτσάκωσε σὲ κάτι ἀπηγορευμένο, κοκκίνησε ντροπιασμένος καὶ χαμήλωσε τὰ μάτια. Τί μεγάλα ματόκλαδα, θεέ μου! τί ὠραιό πρόσωπο. Τῆς ἥρθε νὰ χυμήῃ ἐπάνω του, νὰ χώσῃ τὰ δάχτυλά της μέσα στὰ σγουρά του μαλλιά καὶ νὰ φιλεῖ τὸ ὠραιό αὐτὸ πρόσωπο χωρὶς νὰ πάρῃ ἀναπνοή, ὡς ποὺ νὰ σταματήσῃ γιὰ πάντα! «Οχι μικρέ μου μὴ ντρέπεσαι δὲν σὲ μαλώνω, νὰ ξανακύτταξε ἅμα θέλεις, ἔλα μονάχος σου καὶ βγάλε μου τὴν ρόμπα μου, κομμάτιασέ την ἀν βιάζεσαι γλυκέ μου. Κομμάτιασέ τα ὅλα ὅσα ἔμποδίζουν τὰ ὠραιὰ σου μάτια νὰ χαροῦν. Κι' ἀκόμα ἀν θέλης ὅρμησε σᾶν κατακτητὴς καὶ λεηλάτησε με. Δὲν θὰ σὲ μαλώσω γλυκέ μου, δὲν θὰ σὲ μαλώσω».

Ἐκόντεψε νὰ σωριαστῇ χάμω ἡ δύστυχη τὴν ὕρα ποὺ πέρναγαν σᾶν ἀστραπὲς ἡ συγκλονιστικὲς αὐτὲς σκέψεις μέσα ἀπὸ τὸ μυαλό της. Ὡς τόσο τὰ κατάφερε καὶ συγκρατήθηκε, τοῦδωσε τὴν κορνίζα καὶ τοῦ ξανάπε πάλι, ἔτσι μηχανικὰ γιὰ νὰ κρύψῃ τὴν ταραχή της. Ἀμα τὴ διορθώσης νὰ τὴν στείλης.

— Πολὺ καλὰ κυρία, εἶπε ὁ Φώτης, κ' ἔφυγε.

Ἐκείνη βγῆκε στὸ μπαλκόνι καὶ τὸν παρακολούθησε δσο ποὺ χάθηκε στὸ στρίψιμο τοῦ δρόμου. Ὅστερα σωριάστηκε ἀπάνω στὸ κρεββάτι της καὶ ἔκλαιγε σᾶν νάτυνε μικρὸ παιδί.

Ἀπὸ τότε δὲν τὸν ξανάδε, δὲν ἄφισε τὸν ἑαυτό της νὰ τὸν ξαναδῆ, μολονότι τὸν εἶχε μέσ' τὸ μυαλό της ὅλη μέρα. Τώρα ὅμως ποὺ χρειάστηκε κάποιος νὰ παίξῃ τὸ ρόλο τοῦ Λάμπρου, δὲν μποροῦσε νὰ ἦταν κανεὶς ἄλλος παρὰ μονάχα ὁ Φώτης. Καὶ νὰ ὁ Φώτης ποὺ ἀνεβαίνει τὴ σκάλα καὶ ἡ Ἐλλη ἀκούει τὰ πατήματά του, περνοῦν λίγες στιγμές, λίγες στιγμὲς ἀγωνίας καὶ ὁ Φώτης μπαίνει στὴν κάμαρά της καὶ στέκεται δίπλα στὸ κρεββάτι της καὶ τὴν κυττάζει. Ἡ Ἐλλη τὸν παρακολουθεῖ μέσα ἀπὸ τὰ κενὰ τῶν δακτύλων της καὶ περιμένει. Ἄλλα ὁ Φώτης δὲν κάνει δπως ὁ Λάμπρος, δὲν πάει νὰ φύγη πρὸς τὴν πόρτα, στέκεται ἐκεὶ, χαμηλώνει μονάχα τὰ μάτια καὶ κοκκινίζει, ἀκριβῶς ὅπως ἔκείνη τὴν ἥμέρα. Κι' ἡ Ἐλλη ὅπως

τότε καὶ κείνη ψιθυρίζει: «'Ελα γλυκέ μου σᾶν κατακτήσεις καὶ λεηλάτησέ με». Καὶ μὲ μιᾶς πετάει τὸ σεντόνι ἀπὸ πάνω της κι' ἀρχίζει νὰ στριφογυρίζει τὸ κορμί της ἀκριβῶς δπως ἡ Δέσπω, δὲν πρόφτασε ὅμως νὰ τελειώσῃ καὶ βρέθηκε πουβαριασμένη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Φώτη. Ἐβρέθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Φώτη κι' ὑστερα; Ὅστερα σταμάτησε. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἀρχίζαν τὰ περίφημα ρέστα ποὺ τὰ ἥξεραν ὅλες. Ἐδάγκωσε τὰ χεῖλη της ἵσαμε ποὺ τὰ μάτωσε. Ἄμ' αὐτὰ τὰ ρέστα, εἶπε μὲ μανία, θὰ τὰ μάθαινε κι' αὐτή, θὰ τὰ μάθαινε χωρὶς ἄλλο, αὔριο κι' ὅλας. Νὰ πῶς θάκανε θὰ σηκωνότανε τὸ πρωΐ καὶ θὰ πήγαινε κατ' εὐθείαν στὴν Κηφισσιὰ νὰ συναντήσῃ τὴν Δέσποινα, θὰ τῆς ἔλεγε καθαρὰ καὶ ἔαστερα: Τὴν Κυριακὴ δπως συνήθως ἔχεις δικαίωμα ἔξόδου, κάμε μου τὴν χάρη, σὲ παρακαλῶ πολύ, ἔλα στὸ σπίτι μου ἔχω ἀνάγκη νὰ σοῦ μιλήσω. Τὸ ὅτι θὰ δεχόταν δὲν εἶχε καμμιὰ ἀμφιβολία ἡ Ἑλλη. Καὶ ἔτσι θὰ καθόντουσαν μονάχες τους ἔνα ὀλόκληρο ἀπόγιομα νὰ τὰ μιλήσουν καὶ νὰ τὰ ποῦν ὅλα μὲ κάθε λεπτομέρεια. Ἀλλὰ ἔκεινο ποὺ τὴν ἔκανε νὰ πετάῃ ἀπὸ τὴν χαρὰ της ἥτανε τὸ ὅτι δ' ἀκούγε μαζὺ μὲ τ' ἄλλα καὶ κεῖνες τῆς παράξενες ἴδεες ποὺ καθὼς ἔλεγε ἡ κυρὰ τῆς Δέσπως ἥτανε νὰ φρίξῃ κανείς.

Αὐτὴ ἡ σκέψι γαλήνεψε τὴν ταλαιπωρημένη της ψυχὴ καὶ σιγὰ-σιγά, δ' ὑπνος καὶ ἡ νυχτιάτικη δροσοῦλα τὴν ἀποκοίμησαν βαθειά....

* * *

— Πώ! Πώ! καὶ τὶ ἀράχνες εἶναι αὐτές. Γιὰ κύτταξε πῶς κρέμονται ἀπὸ τὸ ταβάνι, ξεφώνισε μὲ φρίκη ἡ Ἑλλη. Καὶ κοντεύουν νὰ γκίξουν χάμω, τί περίεργο πρᾶγμα εἶναι αὐτό, αὐτὲς εἶναι χρονῶν ἀράχνες καὶ ὅμως τὸ πρωΐ τὸ συγίρισε μονάχη της τὸ δωμάτιο, πῶς δὲν τὶς εἶχε δῆ; Ὡ δυστυχία μου, ἔλεγε ἀπελπισμένη πῶς θὰ παστρέψω αὐτὴ τὴν κόλασι, πῶς θὰ τὴν παστρέψω;

— Θὰ σὲ βοηθήσω ἐγώ, ἀποκρίθηκε κάποια φωνὴ ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιό της. Θὰ σὲ βοηθήσω ἐγώ καὶ τὸ δωμάτιό σου θὰ γίνη ἀληθινὸς παράδεισος, φτάνει νὰ θέλης. Μόλις εἰπώθηκαν αὐτά, ἀνοίγει ἡ πόρτα μὲ φόρα καὶ μπαίνει μέσα ἔνα κορίτσι κρατώντας ἔνα κοντάρι μακρὺ στὰ χέρια του. Οὔτε τὴν κύτταξε, οὔτε τῆς μίλησε καν παρὰ ἀρχισε γλήγορα γλήγορα νὰ γκρεμίζει τὶς ἀράχνες μὲ τὸ κοντάρι ποὺ βαστοῦσε σᾶν νὰ βρισκότανε στὸ σπίτι της. Ἡ Ἑλλη πέφτοντας ἀπὸ κατάπληξι σὲ κατάπληξι κύτταξε σᾶν

νὰ τάχε χαμένα καὶ παρακολουθοῦσε ὅλα αὐτὰ τὰ παράξενα ποὺ γίνονταν στὸ δωμάτιό της, σᾶν νὰ ἦταν μιὰ ξένη ἔκει μέσα.

Ἄξιφνα σταμάτησε ἡ ἀναπνοή της καὶ τὰ μάτια της ἄνοιξαν διάπλατα, ὅχι ἀπὸ κατάπληξι τόσο, ὃσο ἀπὸ χαρά. Τὸ ὕμορφο καὶ προκομένο κορίτσι ποὺ γκρέμιζε τὶς ἀράχνες δὲν ἦταν ἄλλο παρόλα ἡ Δέσπω, καλά - καλὰ δὲν τὴν ἔγγνωριζε, μόλις τὴν εἶχε δῆ μιὰ φορὰ ὅλη ὅλη, ἐν τούτοις ἦταν βέβαιη πώς αὐτὴ ἦταν ἡ Δέσπω, χωρὶς καμμιὰ ἀμφιβολία ἦταν αὐτή.

Τώρα πιὰ μὲ ήσυχία καὶ ἐμπιστοσύνη ἀνακάθησε στὸ κρεββάτι της ἐπάνω καὶ μοναχὰ μὲ μιὰ ἀπλῆ περιέργεια παρακολούθει τὴ Δέσπω νὰ δῆ πότε θὰ τελειώσῃ γιὰ νὰ τὴ φωνάξῃ κοντά της. Ἡ Δέσπω ὅμως φαίνεται πώς ἔχει ἀκόμη δουλειές μὲ φοῦντες. Μόλις καθάρισε τὶς ἀράχνες ξαπλώθηκε κατάχαμα καὶ χώνοντας τὸ χέρι της λίσα με τὸν ὅμο κάτω ἀπὸ ἔνα παληὸ κομὸ, ἀγωνίζεται νὰ τραβήξῃ κάτι. Ἡ Ἐλλη ἀρχισε πάλι νὰ τὰ χάνει. Τὸ παληὸ κομὸ αὐτὸ ἦτανε τοῦ πατέρα της καὶ βρισκότανε πάντα στὸ δωμάτιό του, τώρα τὸ βλέπει στὸ δικό της δωμάτιο. Ποιὸς τῶφερε ἔκει μέσα, ποιὸς τὸ κουβάλησε χωρὶς νὰ τὴν ρωτήσῃ; Μὰ κι' ἡ Δέσπω πάλι τί πρᾶγμα είναι αὐτὸ ποὺ θέλει νὰ τραβήξῃ ἀπὸ κεῖ κάτου καὶ ἀγωνίζεται καὶ ἰδροκοπᾶ μὲ τόση μανία; Ἐντείνει τὴ προσοχή της καὶ περιμένει ἀνυπόμονα. Ἐπὶ τέλους σηκώθηκε ἡ Δέσπω κατακόκκινη καὶ λαχανιασμένη κρατῶντας στὰ χέρια της ἔνα μεγάλο βιβλίο. Ἡ Ἐλλη ἀπορεῖ. Ὑπῆρχε ἔνα τέτοιο βιβλίο μέσα στὸ σπίτι της κι' αὐτὴ δὲν τώχε δῆ ποτέ; Ἄ μπᾶ! πῶς είναι δυνατόν! κάποιο ἀπὸ τὰ δικά της βιβλία θάναι ἀλλὰ δυσκολεύεται νὰ τὸ γνωρίσῃ, ἐπειδὴ ἔκει κάτω ποὺ ἦταν πεταμένο τὸ εἶχαν παραμορφώσει ἡ σκόνες καὶ ἡ ἀράχνες. Ἀλλὰ πάλι ὅχι, δὲν θάτανε δικό της. Τέτοιο μεγάλο βιβλίο σᾶν εὐαγγέλιο ποτὲ δὲν εἶχε ἀγοράσει, ἐπειτα τὸ χρῶμα του ἦταν ἐντελῶς ἄγνωστο. Ἀλλὰ μήπως τὸ διακρίνει καὶ καλὰ τί χρῶμα ἔχει; Πότε τὸ βλέπει ἀσπρο, πότε μαύρο, πότε κόκκινο καὶ κάποτε ὅλα τὰ χρώματα μαζύ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Δέσποινα τὸ εἶχε καθαρίση καὶ τὸ κρατοῦσε στὰ χέρια της καμαρώνοντάς το, μὲ μιὰ φουντωμένη χαρὰ καὶ εὐτυχία στὸ πρόσωπό της. Αὐτὸ ὅμως δὲν βάσταξε πολύ, ύστερα ἀπὸ λίγο ἀλλαξε ἔκφρασι καὶ μ' ἔνα πικρὸ παράπονο εἶπε, κυttάζοντας τὸ βιβλίο εὐλαβικὰ καὶ στοργικά: — «Κακόμοιορη ζωὴ πώς σ' ἔχουν καταντήσῃ». Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ βλέπει καὶ μόνη της ἡ Ἐλλη πώς στὸ

εξώφυλλο τοῦ βιβλίου εἶνε γραμμένη μὲ γράμματα ποὺ λάμπουν σᾶν φῶς ἥ λέξη «ΖΩΗ». Αὐτὸ τὴν ἐνθουσίασε τόσο ποὺ εἶπε δυνατά. Κοῖμα νάχω στὰ χέρια μου τόσο καιδὸ ἔνα τέτοιο βιβλίο καὶ νὰ μὴν τῷχω διαβάσει. Τότε ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ σᾶν νὰ μιλοῦσε τὸ ὕδιο τὸ βιβλίο, ἀλλὰ μὲ τὴ φωνὴ τῆς Δέσποινας καὶ εἶπε: «Ἐμένα δὲν μὲ διαβάζουνε, ἔμένα μὲ γράφουνε ὅσοι σέβονται τὸν ἑαυτό τους καὶ τὸ Θεό τους». Μόλις τελειώσαν τὰ λόγια αὐτά, ἔνας τρομερὸς θόρυβος ἀκούστηκε ἥ πόρτα ἀνοιξε διάπλατη καὶ ἔνα πλήθος γυναικῶν ὥρμησε μέσα στὸ δωμάτιο. Τὸ δωμάτιο χωρὶς ν' ἀλάξῃ τὴν ὄψι του, εἶχε μεγαλώση καὶ εἶχε γίνει σᾶν μιὰ πλατεία ἀπέραντη καὶ ἡ πλατεία αὐτὴ ἦταν πλημμυρισμένη ἀπὸ μυριάδες γυναικῶν ποὺ ἡ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς ἦσαν γεροντοκόρες. Χειρονομοῦσε τὸ πλήθος αὐτὸ ἀπειλητικὰ καὶ φώναζε τόσο ἄγρια ἐναντίον τῆς Δέσποινας, ὃπου νόμιζε κανεὶς πὼς ὅλος αὐτὸς ὁ γυναικόκοσμος εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ μανία παραφροσύνης. Ἀλλὰ ἡ Δέσποινα ἦταν ἀνεβασμένη κιόλας ἀπάνω στὸ κομὸ καὶ χαρωπή, μειδιοῦσε στὰ πλήθη, κρατῶντας σφιχτὰ στὴν ἀγγαλιά της τὸ μεγάλο βιβλίο τῆς «Ζωῆς». Θεέ μου πόσο ψηλὰ ἀνέβηκε ἥ Δέσποινα. Δὲν εἶναι πιὰ τὸ παλὴὸ κομὸ ποὺ τὴν ὑποβαστάζει, τὸ παλὴὸ κομὸ γίνηκε ἔνα πανύψηλο μαρμάρινο βάθρο γιομάτῳ στολίδια καὶ λουλούδια. Ἀπὸ κεῖ πάνω μὲ δυνατὴ φωνὴ ποὺ ἔφθανε σᾶν σάλπιγγα στὰ αὐτιὰ τοῦ πλήθους, ἔφώναξε ἥ Δέσποινα.

— Τί θέλετε, τί ζητᾶτε, μήπως τὸ βιβλίο τῆς Ζωῆς; Ἰδοὺ αὐτό. Καὶ ἔδειξε τὸ βιβλίο, κρατῶντάς το ψηλὰ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της, πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις.

— "Οχι, ὅχι, ἀκούστηκαν πολλὲς φωνὲς ἀπὸ τὸ πλήθος, δὲν θέλουμε τίποτα ἀπὸ σένα, ἐκεῖνο ποὺ θέλουμε εἶναι νὰ σοῦ δώσουμε τὴν ἀπάντησι ποὺ σοῦ πρέπει γιὰ τὰ λόγια ποὺ εἶπες πρωτήτερα. "Οποιος σέβεται τὸν ἑαυτό του καὶ τὸ Θεό του, εἶπες ἔ;

— Ναὶ αὐτὸ εἶπα, κι' εἶπα τὴν ἀλήθεια.

— Εἶω φρενῶν μιὰ ποὺ πίσω της ἔχει καὶ πολλὲς ἄλλες ἀπαντᾶ.

— Μιὰ ἀνήθικη πράξη, μιὰ ἀτιμη πράξη δὲν εἶναι σεβασμὸς οὔτε πρὸς τὸν Θεό σου, οὔτε πρὸς τὸν ἑαυτό σου.

— "Οταν ἀνθίζει τὸ δένδρο κάνει μιὰ ἀνήθικη πράξη;

(Ἀκοίουθεί)

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΜΠΟΥΖΟΣ